

Jom
Hašoa

Više od 5 godina Jevreji svijeta su želeći da obilježe stradanje koje je jevrejski narod zahvatilo u periodu od 1938. do 1945. godine vodili rasprave kako i koji dan obilježiti najveću planetarnu tragediju u historiji. Nije bilo nimalo lako izabrati dan koji bi mogao simbolično predstaviti sve patnje i stradanja preživljena za vrijeme nacizma, za vrijeme Holokausta.

Tek aprila mjeseca 1951. godine usvojeno je da se 27. Nisan, dan kada je podignut ustanak u varšavskom getu, proglasi za Jom Hašoa, Dan sjećanja na stradanja Jevreja u Holokaustu.

Istorija jevrejskog naroda je puna progona i pogroma, od egzodusa, rušenja prvog i drugog hrama, holokausta, pa do najnovijeg vala antisemitizma koji se javlja na svim tačkama ovog uzavrelog globusa.

I ako Jom Hašoa ima relativno kratku istoriju, za nas Jevreje ovaj dan ima posebno značenje jer se tada u cijelom svijetu vrši komemoracija za žrtve nezapamćene tragedije, za 6.000.000 nevinih ljudi koji su stradali samo zato što su bili Jevreji.

Prije samo osam dana, u ovim istim prostorijama iz Hagade smo čitali priču o izlasku iz Egipta, o slobodi iz Egipatskog ropstva.

Kako god su naši praoci sačuvali i na pokoljenja prenijeli priču o izlasku tako je i naša sveta obaveza da priču o Šoah prenosimo na buduća pokoljenja, ne zato da bi podsticali na osvetu već zato da se to više nikada i nikome ne dogodi.

Za Jevreje je uvijek bila MICVA sjećati se, i moliti za svoje mrtve, jer u TORI piše:
"KAZAT ĆEŠ SINOVIMA SVOJIM".

A šta to mi treba da kažemo generacijama koje dolaze?

Treba im ispričati sve o Holokaustu, toj najvećoj tragediji našeg naroda. Oni treba da znaju gdje se šta je antisemitizam, šta je Holokaust, šta su bili, a i šta su danas korišteni antisemitizma, šta je to nacizam i fašizam, kako i kada i od koga su donešeni rasni zakoni, šta je to Kristalna noć, i zašto su Jevreji morali da nose žute trake i zvijezde?

Treba da im pričamo i o Varšavskom getu, tom veličanstvenom ustanku, otporu koji su pružili izgladnjeli i goloruki Jevreji tada najačoj vojnoj sili na svijetu.

Mi smo obavezni da im kažemo cijelu istinu o 300 sabirnih i koncentracionih logora rasutih širom Evrope. Oni moraju znati da se samo na teritoriji zloglasne NDH nalazilo 40 takvih logora, da je u njima stradalo preko 13.000 bosansko hercegovačkih Jevreja, a od toga 7.500 Jevreja, naših sugrađana.

Temeljito istrebljenje Jevreja koje je pokrenula nacistička Njemačka, nazvano holokaust, provedeno je i u Evropi, te tako i u tadašnjoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, u čijem sastavu se našao i jedan, veći dio Bosne i Hercegovine, uz intenzivnu suradnju i sudjelovanje ustaškog

kvinslinškog režima. Većina naših sunarodnjaka je likvidirana u Jasenovcu i drugim logorima na području NDH, a znatan dio njih isporučen je nacističkoj Njemačkoj na likvidaciju.

Odmah po preuzimanju vlasti u Bosni i Hercegovini, vlasti NDH započele su brzo i bez izuzetka, vrlo revnosno provođenje rasističke politike protiv Jevrejima. U samo nekoliko mjeseci preneseni su rasistički Nirnbeški zakoni i postupci likvidacije iz nacističke Njemačke.

Koncentracijski logori, prvenstveno Jasenovac, također su ubrzo osnovani po nacističkom uzoru, a u njima su zatvarani, istrebljivani, surovim postupkom ili sistematski likvidirani Jevreji, Romi, Srbi, te politički protivnici nacističkog režima.

Do jeseni 1942. većina Jevreja sa područja pod vlašću tadašnje NDH bila je likvidirana, smještena u Jasenovac ili odvedena u nacističke logore, gdje će umrijeti ili biti ubijeni slijedećih godina.

Nekoliko hiljada Jevreja spasilo se bijegom na područja pod vlašću Italije ili Narodnooslobodilačkog pokreta.

U Sarajevu i svim našim krajevima, Ustaška vlast ili tačnije vlast NDH je sistematski, od 1941. godine, a izuzetno intenzivno od 1942. godine radila na likvidaciji Jevreja Sarajeva. Jevreji su također često ubijani među drugim taocima u odmazdu zbog akcija protiv režima.

20. augusta 1941. dolaze prvi zatočeni u Koncentracijski logor Jasenovac, koji će postati glavno stratište u NDH za Jevreje, Rome, Srbe i političke protivnike režima. Logor za jevrejske žene i djecu bio je u Loborgradu, osnovan 6. oktobra 1941.

Sustavna fizička likvidacija Jevreja započela je već u julu 1941. i nastavljala se i 1942. godine, uz privremene mjere prividnoga popuštanja, nakon kojeg slijede nove stroge zakonske odredbe, uhićivanja i upućivanja u logore, gdje su mnogi odmah smaknuti, a drugi postepeno umirali u neljudskim uslovima, uz stalno pojedinačno i periodičko masovno ubijanje. Mnogi su ubijeni i "na terenu", van logora. Od jula 1942. dio uhapšenih Jevreja (uključujući i sve žene i djecu iz Loborgrada) upućivani su u nacistički logor smrti Auschwitz.

U ime trpljenja i stradanja, u ime porodica koje su istrebljene, u ime svih šest miliona stradalih, mi moramo uložiti i posljednji atom razuma i snage da generacijama koje dolaze pokažemo svu tragediju koja se desila našem narodu.

Ulazeći u ovu salu zapalili ste svijeće za sjećanje na svoje najbliže. Tu je samo nekoliko desetina svijeća i imena, u pozadini, tiho s pijetetom, slušate imena nekadašnjih Sarajlija, Jevreja koji su pobijeni, pogušeni u gasnim komorama ili bačeni u hladnu i nabujalu rijeku Savu. Na tom spisku je tačno 7.505 imena. To znači da za njih preko 7.400 ne postoji niko bližnji, ni imena da im se sjeti, a kamo li da im svijeću zapali.

Zbog svih njih, ali i zbog svih 6 miliona stradalih Jevreja, zapalili smo ovih šest većih svijeća

Dozvolite mi da završim citatom molitve koja se čita na današnji dan:

"Milostivi Bože! Ti koji ne zaboravljaš jecaje potlačenih, budi s nama i štiti nas, i daj da svijetom zavlada duh sloge i ljubavi, pa da svi narodi žive mirno i sretno, a s njima i mi, narod Tvoj".

"Milostivi Bože! Ti koji ne zaboravljaš jecaje potlačenih, budi s nama i štiti nas, i daj da

svijetom zavlada duh sloge i ljubavi, pa da svi narodi žive mirno i sretno, a s njima i mi, narod Tvoj".